

V HRIBIH SE DELA DAN

MARJAN RAZTRESN

Letošnjega 30. aprila ob osmih zvečer bodo na drugem programu ljubljanske televizije začeli predvajati novo izvirno TV serijo, zaradi katere se bodo osem nedelj zapored po 35 minut zbirali pred malimi zasloni planinci, jamarji, naravoslovci, varstveniki okolja in vsi drugi, ki jim je pri srcu narava. Nanizanka »V hribih se dela dan« bo po dolgem času spet čisto planinska serija, kakršne so na televizijah drugih alpskih držav pogostejše, na sončni strani Alp pa je nismo videli menda od koprodukcije z Avstrijo o Kugyju dalje.

Serija »V hribih se dela dan« bo opisovala slovensko planinsko pot številka 1 od Maribora do Kopra, dolgo 285 kilometrov, ki sta jih med snemanjem skoraj v celoti prehodila režiser Staš Potočnik in asistentka Katja Breskvar, oba navdušena planinca. Že od prej pozna pot scenarista Marijana Krišelj, novinar Radia Ljubljana in bivši urednik Planinskega vestnika, prav tako planinec z dušo in srcem, ki se brez te lastnosti tega dela verjetno sploh ne bi lotil.

DESETLETJE STARA ZAMISEL

»Zamisel o seriji oddaj, ki bi predstavile slovensko planinsko transverzalo, sem nosil v sebi že pred desetletjem in več,« nam je pripovedoval scenarist Krišelj. »Tista leta, ko je še Miloš Macarol vodil uredništvo izobraževalnih oddaj na televiziji, sva se nekoč pogovarjala o tem, navdušil se je nad zamisljo in tako sem mu oddal sinopsis za serijo. Vendar so moji papirji obležali v predalih, ker televizija za takšno serijo ni imela denarja. Vendar so bili programski ljudje iz ljubljanske televizijske hiše vseskozi za to, da bi takšno serijo posneli.«

Leta 1985, nekaj let pozneje, je Marijana Krišlja poklicala TV režiserka Marija Šeme, mu navdušena povedala, da je bila poleti na delu slovenske planinske transverzale in da se tam kar ponuja gradivo za lepo naravoslovno televizijsko serijo. Svetovala mu je, naj napiše sinopsis — in bila karseda presenečena, ko ji je povedal, da je en tak izvod že na televiziji, da pa ga bo še nekoliko dopolnil. Oddal je torej drugo različico in po enem letu čakanja opustil misel na projekt, ki je bil verjetno bolj planinski kot katerikoli na ljubljanski televiziji doslej. Toda po enem letu so ga s televizije poklicali in se z njim dogovorili, naj napiše scenarij.

»Takrat sem se znašel pred skoraj nerazrešljivo nalogo,« pravi scenarist Krišelj. »Kot mōra je ležalo nad menoj, kako naj 285 kilometrov poti, ki pelje po najlepših slovenskih predelih, po pokrajinah, ki ne jemljejo diha le gornikom, ampak tudi geografom, etnologom, krasoslovcem, speleologom, botanikom in drugim naravoslovcem, strnem v osem epizod, dolgih po dobre pol ure. Potem sem le sedel in začel pisati serijo, ki sem ji dal podnaslov 'Kontrasti slovenske planinske poti', ne da bi ta podnaslov kjerkoli zapisal.«

Čeprav je v scenariju predvidel veliko dogajanj, za katera so oder in kulise gore in planinska narava, od ovčarskega bala in miss narcis do srečanja planincev treh dežel in gornikov več republik in pokrajin, matične domovine in zamejstva, pred TV kamero ne nastopajo planinci in drugi iz tega gorskega okolja tako, da bi karkoli razlagali, pojasnjevali, svetovali ali predavali. Pač pa so v scenariju številne lepe, dobre in koristne misli naših planincev, predvsem klasikov slovenskega planinstva, katerih večina je že odšla s tega našega sveta. Te misli spremljajo pozitivne in negativne kontraste — ter mlado planinko in planinca in starejšega planinca (kar je spet kontrast) na njihovih transverzalnih poteh. Tako ti trije kot vsi drugi, ki nastopajo v tej neigrani seriji, pa so kulisa, statisti v tej gorski igri, ki se večinom kaže v prelepih, pa tudi v manj razveseljivih podobah.

OSEM GORSKIH VEČEROV

Nanizanka se začne pri Ruški koči na Pohorju in konča v Ankaranu, ko je v transverzalo knjižico pritisnjen zadnji žig. Prva epizoda opisuje in prikazuje Pohorje, druga predel med Uršljo goro in Robanovim kotom, tretja pa ima naslov Pod Grintovci in predstavlja Kamniške Alpe tam okrog Ledin, Češke koče in najvišjih gorah Grintovčeve skupine.

Četrta epizoda bo zelo rožnata: ko bodo predstavljene gore okrog Storžiča in Goliče, bomo hkrati spoznali malone vse gorsko cvetje, ki raste v naših hribih. Za strokovno pomoč pri snemanju te epizode so prosili odličnega poznavalca gorskega cvetja biologa prof. dr. Toneta Wrabra.

Slovenski planinski zgodovini bo posvečena peta epizoda, ki se bo »dogajala« v Vratih, na Triglavu in Slovenski smeri njegove Severne stene (čeprav tam ne gre slovenska planinska transverzala) ter v planinskem muzeju in na Kredarici.

»Po mojem mnenju,« pravi Marijan Krišelj, »je najlepša šesta epizoda, ki pred-

Staš Potočnik daje še zadnja navodila pred začetkom snemanja ovčjega bala

Foto: Miha Krišelj

stavlja hribe okoli Jalovca in Prisojnika. — Kaže med drugim Jeseniško plezalno pot, Prisojnikovo okno, vrvež na Vršiču in še mirno planinsko življenje, ki se je ohranilo na Špičku, pa Trento, njeno nekdanje življenje, propadanje (in propad) ovčarstva in staj — in trentarski planinski muzej. — Ob tem je treba posebej omeniti, da je pri snemanju pete in šeste epizode bistveno sodeloval alpinist Marjan Manfreda-Marjon, ki je snemal v Severni steni Triglava in na Jeseniški plezalni poti — »odlično«, kot so povedali glavni ustvarjalci nanizanke, ki so posneto gradivo že videli.

Naslov sedme epizode bo V kraljestvu sedmerih očesc, opisala pa bo (kot je mogoče sklepati že iz naslova) predvsem dolino Sedmerih triglavskih jezer. Poleg tega bo v tej oddaji predstavljen Bohinj in na drugi strani jezera Črna prst (kjer se bodo srečali hrvaški, slovenski in zamejski planinci), ta del poti pa se bo končal na Nanosu, kjer je vsakoletno srečanje planinskih družin. Ob tem bo precejšen del te oddaje posvečen naši planinski literaturi.

Kot meni Marijan Krišelj, je zadnja epizoda ena od najzanimivejših: ob zadnjem delu slovenske planinske transverzale obravnava slovenski podzemski svet, kraške jame in Kras, ki se bo izredno kontrastno predstavil v Škocjanskih jamah, edinih kraških jamah na svetu, ki so samostojno na seznamu svetovne naravne in kulturne dediščine pod okriljem UNESCO. Kajpada bo slovenski kraški svet predstavljen ekološko kritično in hkrati narodno ohranitevno, prvič pa bodo to pot televizijsko predstavljene freske v cerkvi na Gradišču nad Škocjanskimi jamami in Divačo. Celotna nanizanka se konča s Slavnikom,

plezanjem v Ospu (ob tem je obdelan alpinizem in nekaj meditacij o njem) in zadnjim žigom v planinsko izkaznico ob morju v Ankaranu.

NAŠA SRČNA ZADEVA

Ob režiserju Stašu Potočniku in asistentki režije Katji Breskvar je bil glavni snemalec serije Viki Pogačar in drugi snemalec Janez Kališnik, ki je v drugem delu postal glavni snemalec, potem ko je šel Pogačar v pokoj.

Tako maloštevilna TV ekipa, praktično trije ljudje (pomagali so jim alpinisti kot nosači in helikopter, ki je povezoval tiste delčke poti, ki jih je scenarij preskočil in jih TV ekipa ni prehodila), je bila na slovenski planinski transverzali lansko in predlansko poletje. Skoraj eno leto zdaj v studiu nastaja dokončna oblika serije: čeprav je bilo gradivo posneto po scenariju, je TV ekipa prinesla domov marsikatero podrobnost, ki je v scenariju ni bilo mogoče predvideti, vendar je bila zanimiva in so jo posneli. Tako zdaj v Ljubljani montirajo serijo po novem, nekoliko spremenjenem scenariju.

»To je nanizanka, ki odkriva slovensko deželo takšno, da je mogoče videti, v kako velikanski meri je planinstvo naša srčna zadeva,« pravi Marijan Krišelj, scenarist serije. »Mislim, da nam je to uspelo in da je po tej plati to lepa serija. Po drugi strani pa je to dejanje, ki je vredno planinske pozornosti, posebno če ga gledamo s planinskimi očmi. Mislim, da je uspeh že to, da nam je zamisel uspelo izpeljati.«

Nanizanka o slovenski planinski transverzali, ki se bo s premierno predstavitevjo iztekla s koncem letošnjega šolskega leta in pred začetkom poletnih počitnic, bo lepo vabilo, da bi se sami napotili po teh transverzalnih stezah.